

Prof. Dr. Şükran ERTEN

ROMATOLOJİ

El Kitabı

ROMATOLOJİ
El Kitabı

— Editör —

Prof. Dr. Şükran ERTEN
Dr. Öğr. Üyesi İsmail DOĞAN

Hipokrat
Yayıncılık

ROMATOLOJİ

El Kitabı

Editör

Prof. Dr. Şükran ERTEN
Dr. Öğr. Üyesi İsmail DOĞAN

Hipokrat
Yayıncılık

©2022 ROMATOLOJİ El kitabı

ISBN: 978-625-7399-37-1

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editör

Prof. Dr. Şükran ERTEN

Yardımcı Editör

Dr. Öğr. Üyesi İsmail DOĞAN

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Proje Koordinatörü

Meryem YAVUZ

(MediHealth Academy)

Grafik-Tasarım

Fatih Şamil ULUDAĞ

(MediHealth Academy)

Baskı-Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağıtım San. Tic. A.Ş.

Ostim OSB Mh. 1250. Cd. No:24 Yenimahalle/Ankara

Sertifika No: 46821

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad.No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05-15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Romatoloji ülkemizde ve tüm dünyada yeni bir bilim dalı olsa da, moleküler biyoloji ve immünolojide son yıllarda ortaya çıkan gelişmeler, bu hastalıkların daha iyi anlaşılmasını ve tedavisinde gelişmelere yol açmıştır. Özellikle romatizmal hastalıkların tedavisi alanında son yıllarda baş döndürücü gelişmeler yaşanmış ve ortaya çıkan yeni veriler ışığında farklı anti-sitokin tedaviler geliştirilmiş ve hastaları geçmiş yıllara göre çok daha iyi tedavi etme olanağımız ortaya çıkmıştır. Hekimler için bu gelişmelere ayak uydurmak her zaman kolay olmamaktadır. Hızla yenilenen teşhis ve tedavi yöntemlerini derlemek için güncel bir kitap yazma ihtiyacı duyduk.

Tüm dünyayı esir alan, korona virüs enfeksiyonu döneminde bir yandan kendi hayatlarını bile umursamadan canla başla çalışırken, diğer yandan yoğun çabalar sonrasında yazılan bu kitap için emeği geçen çok değerli hocalarıma ve meslektaşlarıma, editör yardımcım Dr. Öğretim Üyesi İsmail Doğan'a, ayrıca kitabın basılmasında desteğini esirgemeyen sevgili arkadaşım sayın Doç. Dr. Aydın ÇİFÇİ hocaya, kitabın tasarımını, dizgisini yapan MediHealth Academy'den Fatih Şamil ULUDAĞ'a ve ekibine, kitabın basımını sağlayan Hipokrat Kitabevi ve sahibi Ali ÇELİK bey başta olmak üzere tüm çalışanlarına ve kitapta emeği geçen herkese yürekten teşekkür ederim.

Umuyorum ki bu kitap, tıp fakültesi öğrencilerimiz, aile hekimlerimiz, iç hastalıkları ve yan dal asistanlarımız, uzmanlarımız ve çeşitli tıp disiplinlerinde olup romatolojik hastalıkların kendi dallarıyla ilgili hasta takibini yapan ya da romatolojiye ilgi duyan meslektaşlarımız için faydalı bir kaynak olur. Esen kalın. Saygılarımla.

Prof. Dr. Şükran ERTEN
Ankara, 2022

Yazarlar

i

Yazarlar adlarına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

Ahmet Kor

Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Ali Akdoğan

Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara

Alper Sarı

Uzm. Dr., Yenimahalle Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Bahar Özdemir

Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Bekir Torun

Uzm. Dr., Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Kabramanmaraş

Berkan Armağan

Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Burak Okyar

Uzm. Dr., Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Kabramanmaraş

Ebru Atalar

Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Emine Duygu Ersözlü

Doç. Dr., Adana Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları ve Romatoloji Kliniği, Adana

Emre Bilgin

Uzm. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara

Fatih Yıldız

Dr., Öğr. Üyesi, Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Kabramanmaraş

Gözde Yıldırım Çetin

Prof. Dr., Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Kabramanmaraş

Hakan Apaydın

Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

İsmail Doğan

Dr., Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara

Kevser Gök

Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Levent Kılıç

Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara

Mehmet Akif Eksin

Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Neslihan Yılmaz

Prof. Dr., Demiroğlu Bilim Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, İstanbul

Ömer Karadağ

Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı

Özlem Karakaş

Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Rıza Can Karadaş

Uzm. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara

Serpil Ergülü Eşmen

Uzm. Dr., Konya Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Konya

Suade Özlem Badak

Uzm. Dr., Adana Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları ve Romatoloji Kliniği, Adana

Şeyma Bozkurt

Dr., Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Çorum

Şükran Erten

Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara- Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Umut Kalyoncu

Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara

Yasemin Kabasakal

Prof. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, İzmir

Yüksel Maraş

Doç. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara

Zeynep Özbalkan Aşlar

Prof. Dr., Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Çorum

İçindekiler

Önsöz	i
Yazarlar	ii
İçindekiler	iii
İNFLAMATUVAR ARTRİTLER	
1. Artritli Hastaya Yaklaşım	1
2. Romatoid Artrit	7
3. Spondiloartritler	15
4. Gut	29
5. Kristal Artritler	35
6. Viral Artritler	39
7. Septik Artrit	45
8. Akut Romatizmal Ateş	51
9. Juvenil İdiyopatik Artrit	57
10. Erişkin Başlangıçlı Still Hastalığı	65
11. Palindromik Romatizma	71
12. Ailevi Akdeniz Ateşi ve Diğer Otoinflamatuvar Hastalıklar	75
KOLLAJEN DOKU HASTALIKLARI VE VASKÜLİTLER	
13. Sistemik Lupus Eritematozus	87
14. Antifosfolipid Sendromu	103
15. Mikst Konnektif Doku Hastalığı ve Raynaud Fenomeni	111
16. Sistemik Skleroz (Skleroderma)	119
17. İdiyopatik İnflamatuvar miyozitler	125
18. Sjögren Sendromu	137
19. Vaskülitler	153
20. Polimiyalji Romatika	173
21. Behçet Sendromu	181
DİĞERLERİ	
22. Sarkoidoz	193
23. İgG4-İlişkili Hastalık	201
24. Retroperitoneal Fibroz	205
25. Relapsing (Tekrarlayan) Polikondrit	211
26. Romatolojik Hastalıklarda Perioperatif Değerlendirme	217
27. Gebelik ve Romatoloji	221
Dizin	227